

El Concert de l'Associació de Música

El record magnífic que la senyora Landowska deixà en el concert inaugural de la nostra Associació, perdura encara insistent entre nosaltres. I tot de sobte la nova falaguera del seu retorn ens ompla de goig, tant per la promesa d'una nit inoblidable i feliç com per l'alegria de veure complert el nostre anhel de poder tornar a escoltar-la, anhel que des de la seva primera audició s'imposà entre nosaltres.

Avui divendres a la nit tots els sabadellencs veritables amadors de la música assoliran el llur afany de poder gaudir novament l'excel·lència de l'art nobilíssim d'aquesta artista preclara. I ara podran ja escoltar-la ungits d'aquella devoció augusta que la envolta a ella i s'infiltra ensems en cada cor que batega escoltant-la.

Wanda Landowska sentí des de molt jove, una veritable vocació per la música antiga. Els mestres d'altres temps l'atreïen irresistiblement, com ella mateixa conta, per llur gràcia, inconeguda en nostre temps; i resolgué de consagrar-se a llur estudi. «No passarà gaire temps sense que la gent de gust s'adoni que un «Magnificat» de Pachelbel o una cançó de Jannequiu, una cantata de Bach o un motet de Palestrina valen molt més que totes les invencions industrials i que el cant de les botzines modernes de tots els automòbils reunits», escriu ella en son bell llibre sobre «Musique ancienne».

I és que, efectivament, la música és l'única d'entre totes les arts que pot fer revivre les obres d'art antigues, perquè logra de posar-nos en contacte amb l'ànima de les èpoques esvaïdes, ja que únicament l'art sublim immaterial entre tots, és l'única que pot produir una sensació directa, una veritable resurrecció, no contentant-se solament, com passa amb les altres arts, amb una visió o una impressió purament intel·lectual.

Les llargues recerques històriques i gran nombre d'estudis pa-

cients i metòdics que Mme. Landowska emprengué amb tota la ardor i gràcia de la seva femenina sensibilitat, per les meditacions i reflexions constants sobre aquesta art dels antics mestres, la pianista moderna es transformà en clavicèmbalista dels segles XVII i XVIII.

Havent estudiant i dominat tant el piano com les obres clàssiques per ella tan amades, Mme. Landowska s'adonà de que existia una manca d'equilibri, una grossa desproporció entre aquesta art antiga i l'execució que hom li donava; i les traduccions modernes executades en els moderns instruments se li aparegueren com a verdaderes traïcions que ella es proposà d'abolir.

Les condicions indispensables que al parer d'ella, s'han de posseir per a la convenient i adequada execució d'aquestes obres són, en primer terme, els textos originals i no pas traduccions més o menys modernes, i, en segon lloc l'instrument per als quals aquestes varen ésser escrites, ja que, com ella mateixa diu, ni Bach, ni Rameau, ni Chambonnières, ni Danglebert no escrigueren pas per un piano del segle XX, sinó pels instruments de llur temps, ben diferents dels actuals.

La primera condició, treball d'erudició pura, era relativament ben fàcil d'assolir, i Mme. Landowska es llençà a la recerca en totes les biblioteques franceses i de l'estranger; en quant a la segona condició oferia moltes més dificultats, les unes materials i les altres més imponderables, tals com els prejudicis, la rutina i, ço que es pitjor, l'incredulitat d'uns i l'hostilitat d'altres. Però ella s'havia proposat de vèncer tots els inconvenients i amb la seva fe i la seva voluntat ho logrà abastament.

I fou la recerca de l'instrument complert i de les obres antigues ço que donà a Mme. Landowska l'autoritat incontestable, avui reconeguda i acatada per tota l'Europa musical.

En son peregrinatge estudiós i en ses investigacions musicals per tots els països de cultura musical, furgà tant a França com a Anglaterra, Alemanya, Itàlia, Espanya i Països Baixos, no deixant

de seguir l'Escandinàvia ni els països eslaus per a fornir-se d'un repertori ben adequat.

Els concerts que donà a París en 1905 i 1906 amb instruments antics (clavicèmbal i piano forte) i en altres construïts exprofés, segons les regles dels antics fabricants, en els tallers Pleyel, foren veritables revelacions.

I d'aleshores ençà ha continuat amb un afany estàtic l'estudi de totes les obres clàssiques, fent revivre amb sos concerts per tota l'Europa, els temps de Bach, de Scarlatti, Durante, Hændel, Mattheson, Telemann, Rameau, Clérambault, Daquin, Couperiu...

No volem profanar la valua de Mme. Landowska amb un elogi més, que pel sol fet d'ésser nostre devindria mesquí, ni gosem tan sols de traslladar aquí els innumerables elogis que la crítica musical de tot el món li ha rendit.

El nostre elogi, ben sincer, i la nostra gratitut els decanem a la Associació de Música, per la magnimitat i esplendorositat de proporcionar a Sabadell la manera de poder fruit de debó escoltant a l'artista prodigiosa.

Parerisa
h

DE MÚSICA

CONCERT CRICKBOOM-BUXÓ

Ja varem dir oportunament que el concert Crickboom-Buxó, que inaugura el quart curs de la nostra Associació de Música el dia 25 d'octubre prop-passat, constituï un bell inici de les selectes vetilades que tindran lloc durant la present temporada. Dintre breus dies la presència de Wanda Landowska en l'escenari del Principal Modern, confirmarà les nostres paraules.

De l'execució que donà a les obres del programa l'eminent violinista belga, cal remarcar en primer terme, el sentiment, qó tan imprescindible per a l'artista virtuós, singularment si és violinista, car sempre ha sigut el violí l'instrument més apostat per a expressar el sentiment. En Crickboom ja des dels seus primers temps triomfà en aquest aspecte del seu art, sense, però, oblidar les maravelles de la tècnica, qualitat indispensable en obres tan complexes com la Romança en fa de Beethoven que fi-

guraba en el programa de l'esmentat concert.

Cal remarcar també l'interpretació que donà al "Concert" de Max Bruch, on l'artista ens revelà tot el prodigi del seu art, sempre admirable, i més admirable a través dels temps, car en Crickboom no és pas nou entre nosaltres, ni és dels que comensen, sinó dels que ja pot oferir, i ofereix, la plenitud excelsa de qó que sols s'obté amb el talent i la perseverança de que sempre ha donat proves el violinista belga.

No cal dir que fou aplaudit al final de totes les composicions que integraven el programa, com ho fou també el senyor Buxó que tan magistralment el secundà.

C.

WANDA LANDOWSKA

Es un veritable descobriment, perseguit amb mètode i paciència, una veritable revelació, la que devem a l'artista el nom de la qual encapsala aquestes ratlles.

Pianista remarcable, l'aparició de la qual fa molts anys, causà una veritable sensació a París, sentí de molt jove una intensa vocació per la música antiga. Els mestres d'altres temps l'atreïen irresistiblement per llur gràcia, inconeguda en els compositors d'ara i va resoldre de consagrar-se seriosament a llur estudi. "El nostre art té sos Homer, sos Shakespeare, sos Rafael i Watteau, i nosaltres volem coneixe'ls tots" ha escrit ella en son bell llibre sobre la *Música que ancinne*. "L'educació del públic—continua—no serà pas difícil de fer. Un dia o altre els Estats compendran que una obra de Josquin des Prés bé val un Brenghel; un dia o altre convindrà la gent de gust refinat que un *Magnificat* de Pachelbel, una cançó de Jannequin, una cantata de Bach, un motet de Palestina, valen més, molt més que totes les invencions industrials i que el cant de les modernes botzines de tots els automòbils reunits.—Aleshores ens ajudaran a aixecar un museu en el qual poguem entendre d'admirar tots els nostres Tizià, Velàzquez i Rafael, de la mateixa manera com els pintors poden admirar els llurs. Així podem nosaltres prolongar nostra vida, per la recordança dels temps que no tornen més."

La tasca estava gairebé tota per fer, fa vint anys, quan Mme. Landowska es decidí a emprendre-la. Per llargues recenques històriques, a les quals ha aportat ella sempre un gran ardor i un gust servits per una exquisida sensibilitat femenina; per les meditacions i reflexions constants sobre aquest art d'altre temps, oblidat, i àdhuc despreciat, la pianista moderna es transformà en clavicembalista del segle XVII i XVIII.

I el canvi s'havia efectuat obeint a un propi i ferm convenciment i no pas a qó que algú ha atribuït a extravagància o desig de distingir-se, tot eridant l'atenció. Ella, en una intervú que li feu un redactor barceloní, una de les primeres vegades que visità la capital catalana, protestà indignada en contra d'aquesta creència, aleshores bastant extesa:—"La música antiga ha estat per mi, des de ben petita, una veritable vocació. Jo sentia aquesta música, i no cap altra. Als deu anys ja donava concerts amb grans èxits. Era una nena prodigi, que afortunadament, no vaig ésser explotada per ningú del meu entorn, no obstant, vaig haver de sostenir una veritable lluita contra els professors i els artistes, que volien fer extensiu el meu art a tots els gèneres. Vaig abandonar el Conservatori de Varsovia—on havia fet tots els meus estudis—als 14 anys i, des d'aleshores, vaig consagrar-me per complet al meu ideal, el meu gran

ideal: la interpretació perfecta i exacta dels mestres antics i sobretot d'un Bach que fos el verdader Joan Sebastià Bach, i no pas el Bach-Bullor o el Bach-Listz dels concerts corrents."

Tot estudiant obres clàssiques que ella tant admirava i amava, Mme. Wanda Landowska ben aviat es donà compte de com existia una manca d'equilibri, una desproporció xocant entre aquest art i l'execució que hom en donava al piano. Les transcripcions modernes, per instruments, li aparegueren com veritables traïcions, tota vegada que ni Bach, ni Rameau, ni tampoc Chombonnières, Danglebart ni Courperin el Gran, no havien pas escrit per al piano del segle XX, sinó pels instruments de llurs època.

Per una execució convenient d'aquestes obres, primer de tot era indispensable d'assolir-ne els textos originals, i després, l'instrument per al qual havien estat fetes.

La primera condició, treball d'erudició pura, fos relativament fàcil d'abastar al seu esperit inquiet i d'elements, no en manquen, encara que disseminats en un gran nombre de Biblioteques franceses o estrangeres; i Wanda Landowska els anà cercant amb una paciència heròica.

La segona condició ja oferia més dificultats, materials les unes i les altres més imponderables, tals com els prejudicis, la rutina i—el que és pitjor—la incredulitat d'aquells la hostilitat dels quals era indispensable de vèncer.

Peró Wanda Landowska, limitant en contra de tot i en contra de tothom, encarregada—copiant-lo del clavicèmbal de Bach—l'instrument; i al cap de poc temps hi donava el primer concert, imposant-se tot seguit fins a guanyar-se la plena veneració de tota l'Europa musical, que avui la considera com un dels més talentosos i erudits artistes i un dels més fidels interpretadors del noucent.

S. G.

Musicals

Els socis de l'Associació de Música que aprofitant els avantatges que els reporta la Federació, juntament amb les entitats similars en la "Lliga Nacional d'Associacions de Música", desitgin assistir al segon concert de l'Associació de Música da Camera de Barcelona, el qual tindrà lloc el dimecres vinent, dia 8, amb un Festival Pergolesi, en el qual es representarà per primera vegada a Catalunya la famosa ópera buffa d'aquest autor *La Serva Padrona*—amb la cooperació de Pau Casals, Wanda Landowska, Armand Crabbé, Angeles Ottein i Fernando del Pozo—poden passar avui, de deu a onze de la nit, per les oficines de l'Associació de Música, on se'ls enterarà de les formalitats a complir per assegurar-se l'entrada a aquest grandios aconeteixement musical.

Revista
7 Nòbre 22

Revista de Sabadell

7 Novembre 1932.

Aforística de Wanda Landowska

—¿Sabéu, Madame, que dels vostres escrits se'n podria treure una veritable Aforística, i molt bella i eficaç?—¿De veres?—diu ella, amb aquell aire que sap pendre com de demanar perdó d'haver tant de talent... —Tan de veres, que aquí la teniu.—XENIUS.

¿Pedanteria? Per una persona poc pulcra aquell qui es renta les mans es un pedant.

Un crític combatiu de la segona meitat del segle darrer, Azevedo, tenia costum de dir d'una partitura que no tenia el dó de ser-li agradable: «Aquesta obra manca de grapa, de gendarmes».

En la música antiga era de mal gust abusar dels gendarmes.

Voldria combatre un lloc comú que frueix d'una voga considerable desde fa un segle: se diu que'l nostre art i els nostres artistes son més lliures perquè han espolsat el jou dels Mecenes. Però en realitat fem moltíssimes més concessions al nostre Mecenes modern, al públic, que no's feien en altre temps als Médicis, als Esterhazy, als Reis i als Papes. Per a ésser més popular se pren l'aire d'ésser vulgar i poc digne..... Per plaure al públic s'abusa dels efectes brugidosos i cridaners.....

Els artistes que professen un menyspreu profón de tota investigació històrica, se serveixen, no obstant, d'una petita enciclopedia manual o d'un diccionari.

No solament Bach no tractava d'endevinar el gust de les generacions futures, sinó que ni tan sols seguia les idees que en son sigle se consideraven comaven-gades. Era més aviat un conservador.

L'adhessió massa complerta al prejudici de lo grandiós i de lo potent ha de produir com a conseqüència l'efecte contrari. Les histories més terrorífiques, si ens les contem tots els dies, acaben per no fernos por.

Frederic el Gran, després d'haver perdut la batalla de Colín, va escriure, en la seva tenda de campanya, un menuet. Sócrates, no content d'elogiar la dansa, volgué encara apéndrela. Però 'l més infim fabricant de sonates i de quators d'avui en dia es massa gràve, massa seriós per a escriure una veritable dansa. Fa música grossa i aquesta grandesa fa pensar sovint en la magnificència de les grottes i roquers que ornamenten les torretes de suburbi.

L'ingenuïtat dels primitius.

Hi ha tant de candor, exactament, en les obretes de Couperin, com en els contes de Voltaire.

La superficialitat dels Mestres antics.

Ja ho crec que ho eren, de superficials, els del sigle XVIII! Però ho eren per refinament.

En lloc de xapotejar en les aigües térboles de la profunditat, més s'estimaven volar elegantment per la superfície.

La moderació i la serena noblesa de l'art grec; vetaquí la base del gust francès del sigle XVIII.

Romanticisme. Les dones, impacientes de tot lo que entristeix, son les primeres en recerçar les emocions tràgiques i desgarradores.

Nó, el geni no es un foc de palla com se'ns ha volgut fer creure! Baix les cendres seculars descobrim un braser etern que avui, dolçament, ens conforta i ja mai més s'apagarà.

WANDA LANDOWSKA
XENIUS trad. et comp.

27, 1, 1911.

MUSICALS.—Els socis de l'Associació de Música que aprofitant els avantatges que els reporta la federació, juntament amb les entitats similars en la Lliga Nacional d'Associacions de Música, desitgin assistir al segon concert de l'Associació de Música da Camera de Barcelona, el qual tindrà lloc el dimecres vinent, dia 8, amb un Festival Pergolesi, en el qual es representarà per primera vegada a Catalunya la famosa ópera buffa d'aquest autor *La Serva Padrona*—amb la cooperació de Pau Casals, Wanda Landowska, Armand Crabbé, Angels Ottein i Fernando del Pozo—poden passar avui de 10 a 11 de la nit per les oficines de l'Associació de Música, on se'ls enterarà de les formalitats a complir per assegurar-se l'entrada a aquest grandíol acoteixement musical.

Wanda Landowska a l'Associació de Música.—El proper divendres, dia 10 del corrent l'Associació de Música celebrarà el segon concert del quart curs. Per aquest concert ha obtingut el concurs de l'exquisida i genial artista Wanda Landowska la qual, amb la col·laboració del violinista Toldrà i el flautista Gratacós es presentarà novament davant el públic d'aquesta Associació, que tan l'ha aplaudida en les dues ocasions que ha actuat a Sabadell.

Revista

Revista de Sabadell

8 Novembre 1922.

WANDA LANDOWSKA

En madame Wanda Landow-ka la interpretació dels mestres de's segles XVII i XVIII ha estat un veritable cas d'adivinació assolit per l'artista gràcies al seu talent i sensibilitat refinada i gràcies també a un treball de consagració devota i fervorosa de molts d'anys.

Diem «adivinació» perquè així com els compositors de l'època romàntica comptaren sempre amb concertistes meritíssims, els quals s'han succeït fins nosaltres en cadena ininterrompuda, aquests adorables mestres del sis-cents i del set-cents, oblidats els uns, quasi bé ignorats els altres, els coneixiem solsament a través de deformacions lamentables d'editors poc escrupolosos o d'interprets incòscients que en llur desitg de traduir-los, d'adaptar-los a l'esperit modern, ens els presentaven amb «romaniements» fantàstics, creant inadequats efectes que els llevaven tot llur perfum exquisit.

Madame Wanda Landow-ka intentà posar terme a un tal ordre de coses. Constant i pacient, estudià els

Revista
8 novembre 22

textes antics, els instruments sobre els quals els mestres treballaren, les teories i mètodes que imperaven en el temps que van viure; en fi, cercà embolcallar-se en llur ambient, en llur pròpia atmòsfera. Així aconseguí, a través dels jeroglífics musicals, endevinar la emoció que els autors d'aquella època esvahida van imprimir per a sempre en llurs obres i aleshores l'eminent artista polonesa es disposà a emprendre un veritable apostolat per a donar-los a conèixer en llur essència única i veritable.

Però per a portar a terme aquest apostolat l'artista necessitava una tècnica dominadora de les dificultats més resistents, una tècnica que llevant-hi tota preocupació d'ordre material la deixés atenta sols a la pura expressió de l'esperit. Un cop aconseguit això i no contenta encara, madame Landow-ka es feu construir un magnífic clavicèmbal segons els models antics. D'aquesta manera el seu art seria una evocació, una identificació perfecta amb l'època dels vells compositors, al mateix temps que llençaria a la consideració dels públics les qualitats comparades del clavicèmbal i del piano modern.

El resultat tot el coneixem. Madame Wanda Landow-ka és una concertista única en el seu gènere, dotada d'una fina sensibilitat. Ha donat cursos de música antiga, dels quals, no hem sabut què admirar més, si la ciència o l'esperit que en ells dominava; ha publicat un llibre fonamentament documental, «Música ancienne», del que en traduíem uns interessants fragments, i altres treballs sobre Mozart, etc., que són per a nosaltres interessants i delicioses revelacions.

Alguns extractes del llibre «Música ancienne», de Wanda Landow-ka:

«Sembla increïble que el nombre de músics que coneuguin l'història del seu art sigui tan reduït en comparació al nombre de poetes, de pintors i d'escultors tan erudits de llur», (pàg. 19)

«Quant de gracios candor en els troços de Couperin!», escriuen sos admiradors moderns. Hi ha tant de candor, exactament, en les peces de Couperin com en els contes de Voltaire», (pàg. 21).

«La força de sonoritat no és ni una qualitat ni un defecte, per la senzilla raó que la quantitat del so, en música, és una cosa completament secundària; és la qualitat, és el que importa i son just empleu», (pàg. 6).

«Les miniatures de Couperin contenen sovint més música i més bellesa que moltes simfonies», (pàg. 75).

«El clavicèmbal permet tantes de fineses a mitges tintes, tants d'arpegis lleugers i fluids, que s'escaixen com els rierols, tants de bruits misteriosos, que serien irrealitzables amb tots els altres instruments, àdhuc amb els instruments moderns més perfeccionats», (pàg. 116).

MUSICALS. — Els senyors socis de la *Associació de Música* que desitjin invitacions per a dama per assistir al concert de *Wanda Landowska*, poden passar a recollir-les demà dijous de 12 a 1 del migdia i demà passat divendres de 12 a 1 del migdia; de 7 a dos quarts de 9 del vespre, en les Oficines de l'Associació, Rambla, 65, entresol, en les mateixes hores, es resoldran tots els dubtes que s'acudiran als esmentats associats.